

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:

a szentegyházutczába, Kendeffy-ház 487 számmal.

Kiadó hivatal:

Stein János könyvkereskedésben.

Előfizetési díj:

Egyedynként 3, félévre 6 pft., külföldre évenként 4 pft.

Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.

Hirdetéseik minden egyes hirdetés után 10 pft. bérletdíj és minden négyhados egy sor után számítandó 4 pft. beklüldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előzetes, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

ELŐFIZETÉSI FIGYELMEZTETÉS.

A hirlapok sorsa feletti legfelsőbb intézkedés folytán felesleges példányokat nyomtatni nem lehetvén, tisztelettel kérjük fel előfizetőinket, hogy jelen hó végeig megrendeléseiket, lapunk jövő évi folyamára megküldeni méltóztassanak.

Előfizetési ár: egész évre 12, fél-évre 6 évnegyedre 3 pft.

Szoros feladatunknak tartandjuk, hogy lapunk az érdekes közönség ébredő részvétét mindinkább kiérdemelje.

Szerk.

HIRLAPIRODALMUNK *)

Volt idő és pedig nem nagyon rég, midőn nemzeti irodalmunk iránt azért buzogtunk mert nemzetiiségünk tényezői közül az még hiányzott: s most... azért kell érette buzognunk, azt védetünk, szívünkhez szorítunk, mert nemzetiiségünk tényezői közt az még meg van.

Az időszaki, a hirlapi sajtó nemzeti irodalmunknak csak egy részét teszi, s e soroknak célja az se lehet, ama hatást elemezni, melyet a hirlapi sajtó az alkotmányos életre gyakorol. — Itt szó csak a társalmi térről lehet, s a hirlapi sajtó e körök között is vajmi fontos bármely nemzettel, vajmi fontos különösen annál, ki alig bír egyébbel, mint zsenge időszaki és egyetemes nemzeti irodalommal, színházzal, s pár nemzeti intézettel.

A hirlapi sajtó tükre mindennapi életünknek: ez nem a hiuság, a fényezés, a díval; ez a lélek, az élet tükre, s a mennyiben az élet csupán nyilvánulataiban létezik, nemzeti életünk nemzeti irodalmunkban van.

A hirlapi sajtó utján nyilvánítjuk mindennapi szükségünket, lejezzük ki örömeinket, fájdalmunkat; vitaljuk meg érdekeinket. — A hirlapi sajtóban adunk számot magunknak — s a világ más-mely nemzeteinek s valamint a magán életben és a háztartásban nem képes a hónapokkal, az évekkel, az élettel számolni.

*) A nagyérdemű grófnak ezen alapos czikkét a Pesti Naplóból veszszük át Szerk.

az, kinek napi számadásai tisztában nincsenek, akint képző összes nemzeti irodalmunknak alapját az időszaki, a napi sajtó.

Mily örök hatalommal foly az idő; ez okok és következmények mily feltétlen, mily szoros láncolatával függ össze a nap a hóval, a havak az évekkel, az évek a végtelen idővel, ily összefüggésben van a napi sajtó az időszakkal s az összes nemzeti irodalommal.

A hirlapi sajtó iskolája iróknak; az küzdtere, ez próbaköve serdülő tehetségeinknek, folmerülő, születő eszméinknek. Itt verődik le, mi salak, mi napi életre se méltó, innen száll fel mi tartós, mi százados, mi örök életre érdemes.

A hirlapi sajtó iskolája olvasó-közönségünknek. Ez ismerteti meg őt a mivel világgal és honunkkal; ez szól hozzá naponként a hazaszeretettel nyelven; ez nyújt a legkellemesebb, a legelfogadhatóbb alakban olvasmányt; szellemi és erkölcsi tápot azoknak is, kik komoly tanulmányokkal nem foglalkozhatnak.

Ez, meggyőződésünk szerint, a hirlapi sajtó másutt; ez, különösen nálunk, nemzetiiségünk sok más tényezői hiányában.

Mintha vesztét érzé vala, oly munkásságot fejtett ki időszaki s különösen hirlapi-irodalomunk az utolsó pár év alatt; ugyanazon téren, ugyanazon irányban több vállalatok izentek egymásnak versenyt.

Ez örvendtes tevékenységen, kétségen kívül csorbát ütend az új hirlapad. — Ez kikérülhetlen. — De hogy hirlapi irodalmunk gyökereiben ingattassék meg, ez súlyos, ez pótolhatatlan veszteség volna, s ez kikérülhető.

Erdekeink többfelé ágazók: államiak, öngazdászatiak, tudományosak, szépirodalmiak, művészeti. Vannak a miveltebb, vannak a kevesebb műveltségű néposztályra számított, az összes nemzet, vagy különösképpen a nőnem művelését előző, vannak államtani, gazdasági, tudományos, szépirodalmi, művészeti hirlapjaink. — Ki volna képes mindezeket egy hirlap szűk hasábjain összelelni? ki, azok egyetemes fontosságát tagadni? Özpontosuljunk tehát, csoportosuljunk közlönyeink legjellegesebbjei körül.

Ha csak egy is elbukik azok közül, melyek fontos nemzeti érdekeket képviseltek, s ezeket legmértőbben képviselték, ez pótolhatatlan veszteség lesz, s ezt kikérülhetjük. Erre sokkal kevesebb áldozat kívánatlik, mint mennyit csekélyebb érdekeknek már hoztunk, s még hozunk kell, ha az idővel megmérkőznünk komoly számunkunk.

Minden honfi, minden honleány, ki teheti,

híjessen előre mindazon hirlapokra, melyek honunk valamely fontos érdekét képviselik, s kik ezt nem tehetik, terjeszkedjenek annyira, mennyi ösztöne honfi-buzgalmuk mellett körülmények engednek, s ne legyen honfi, ne honleány, ki legfontosabb szükségétől valamit elvonhat, hogy tehetségehez mért bár egy hirlapra ne fizessen. — Az ösztöne honfibuszgalom, kétségen kívül, a jelenben a mondottnál se helyesebb, se nemesebb irányt nem választhat magának, s a válság és özpontosulás szerencsésen keresztül elt napjai után ismét be fognak következni a terjeszkedés, a megkeltőzlettel munkásság s a szabad verseny üdvözlő évei.

Id. gr. Teleki Domokos.

KÖZÖSSÉGEK.

VII.

Előbbi cikkemben említém a jun. 21-i patens 40-ik §-sa azon tételét „az egy határbeli eddig közösen használt legelőkből az 1848 év előtt divatozott szokásokhoz képest, a volt földes urak részei a jobbágyság részeitől elkülönítve használtatnak ki.”

Itt azon kérdés merül fel, hogy ezen tétel „szokásokhoz képest” arra vonatkozik-e, hogy a jobbágyság a földes-uraktól külön kapja ki részét, vagy arra, hogy a 48 előtti kulcs szerint kapja ki?

Meg kell jegyezni, hogy ezen tétel magyar szövege a német szövegtől különbözik, s a magyar tétel az előbbi, a német az utóbbi látszik megállítani.

A német szöveg így van:

Aus dem gesamtten, bisher gemeinschaftlich benützten Weidegründen einer Feldmark werden nach Maß des vor dem Jahre 1848 bestandenen Usus, die Antheile der vormahligen Grundherren abgesondert von den Antheilen den Unterthanen ausgetheilt.

Az nem tesz éppen egyet a magyar szöveggel. A német szöveg így fordítható:

Az egy határbeli eddig közösen használt legelőkből, az 1848 előtt fennállott gyakorlat mértéke szerint, a jobbágyság ré-

szei a volt földes-urak részeitől elkülönítve használtatnak ki.

Minthogy a német szövegben a gyakorlat mértékéről van szó; itt már az a kérdés, mi volt a gyakorlati mérték az ily közösség megosztására.

A kik a június 21-ki patens-t fogalmazták, látszik, hogy tudták, miszerint östörvényeinkben a közlegelők felosztásáról nincsen szó. Az Appr. Const. 3 r. 29. artículusa a rétek, erdők, s szántók felosztásáról szól, s a közhatárokat éppen kiveszi szabálya alól.

Igy most kérdéssé válik: mi volt 1848 előtt az ily közlegelők felosztásának mértéke gyakorlatban.

En Marosszéken tudok egynehány erdő-osztályt s ezen helyeken a legelők kihasítása is az erdőkével egyszerre történt, még pedig az antiqua sessioi arányához képest, a birtokosok közt. És valóban nincsen is östörvényeinkben más analogia, melyen bármennyű közlegelők megosztása alapulhatott volna, mint éppen az idézett approbatalis törvény.

És mint mondtam tudok eseteket, hol földbirtokos földbirtokossal állott szembe, hogy a közlegelők ezen kulcs szerint osztattak fel, s a jobbágyságok azután mindenik földesur saját részéből elégteltette ki.

Ebből azt következtettem, hogy a nyiltparancs fennebbi tételének ezen helyzet-re kell vonatkoznia, csakis így tehet elég a törvény minden felmerülhető specielis kérdéseknél.

Oly helyeken, hol csak földesur és jobbágyság van szó, ezen ügy nem oly kérdéses; azonban az 1848-ik év előtti gyakorlatnak hazánkban kevés példát mutatunk fel a tiszta jobbágyság megyéken; mert a közlegelők kihasítása csak ott jött szóba, hol tagosítás volt; s ily helység alig négy-öt lehet hazánkban, az is mind egyes földesuri család kizáró tulajdonában történt, ki aztán jobbágysáit egyezményileg kielégítette.

SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irtá

HALMÁGYI SÁNDOR.

IV.

A halitélet ostora.

(Folytatás. *)

— Most vonuljunk vissza gyorsan! — mondta Boncza az öreg csatlósának.

S nem gondolva egyébre, mint arra, hogy az utcáról békén betakarodhassanak az elrekeszthessék a kapuajtót, a gondolatnál is sebesebben az udvaron termettek és fölvetették a nehéz tölgyfa-ajtóra a nagy reteszt.

— Hah!... ide, ide! — ordította künn a fegyverkovács; — ne féljétek semmit, ... meg-tört a varázsló hatalma! Ide, ide, Jézus van velünk!... de ő Krisztus-tagadó, elkárhozott ördögcsimbóra, a ki a pokolnak áll szolgálatában, s lelékvesztő zsoldért megvásárolja gyermekeiteket, megmérgezi verejtékes munkátok állását, meglopja üdvösségeteket. Ide, ide!... pusztítsuk ki őtet innét, vagy elkárhozunk mindnyájan és elsüllyed városunk ma holnap.

— Jézus, Jézus! — hangzott e lázító szavakra a tömeg zúgó kiáltása az utcáról.

— Nemzetes uram, — szólott Tamás bizalmatlan hangon; — miféle ostobaságokat beszél az a gazember ottkűnn. Megkövetem alásan,

nekem borsózik a hátam csak hallatára is a szónak, s én ugyan nem hiszem.

— De hiszi ám a nép, a mely gondolkozni nem szokott, — viszonozta Boncza lankadt, szomorú hangon és egész barátságosan a vén csatlós vállára téve kezét; — a néptömeg kényelmesebbnek találja a más eszével okoskodni.

En el vagyok itélve, átkozva, megelve és bizonyára veszélyes az én vendégszeretetem. — Azért, öreg barátom, — folytatta rövid gondolkodás után; — erédj mig nem késő. A kerten át még tán menekülhetsz. ... Mondd gazdádnek, hogy a mit tehettem, meglettem érette, szerencsét kívánok pályájához. ... Meglátod tán valahol a Marostéren, mond: ne térjen házához vissza. ... Veszély érhetné! ... Ne is említse nevemet soha. Kárára lehetne! Isten hírével, siess, öreg barátom, ... velünk ne gondoljatok, mintha nem is ismertek volna egymást soha.

— Nem úgy, jó nemzetes uram! — szólott a becsületes öreg szolga, egészen meghalva; — itt az én kardomra nagy szükség van, s Pál urinak van annyi esze, hogy ha látja a dolgok mivoltát, nem jön ide. Hadd tegyek némi csekély szolgálatot itt, tudom, hogy gazdám megdicsér érette, ellenben, a hogy én ökegyelmét ismerem, bizonyosan kárhozná, ha ilyen szorongatott állapotban gyáván ellagnám nemzetes uraimékat. Nem! ... ha tudnám, hogy borsószalmát égetnek meg, ilyen inséget látva, maradnom kell. Szolga vagyok, jó uram, de azért lovagilag tud érezni e szívt!

— Köszönöm, öreg barátom, — mondotta az agg nemes, egészen elérzékenyülve a becsületes szolga nemes gondolkodása miatt; — köszönöm, de nem fogadhatom el. Hiszen nincs is szükségem arra; mert a nép.

E pillanatban Áron egy ólmos doronggal kezében, lelkendezve jött a kerti ajtó felől, a

melynek küszöbe előtt az elbocsátott komondor boszusan kezdett mormogni.

— Nemzetes uram, — jelentő a székely suhanc; — a kertbe emberek rontottak.

— A ház ég! ... kiáltta fel egyszerre Tamás is, a fedélre mutatva, a melynek utca felőli részéről valóban e perczen mérgesen kavargó füstszlop lövelt fel.

— Teremtő igaz Isten! — kiáltta Boncza elszápadva; — a latorját ott hagytuk, s Csukat Menyus bizonyosan felgyújtja a fedelet. Szidónia! ... Magdus! ... hol vagytok? Minden el van veszve. ... Meneküljünk! — kiáltta rohanva fel a lépcsőkhöz, be a szobákba, a hol leánya és a vén szolgálcseány összebúva egy szegyetben halálos félelmet állottak ki.

— De hova meneküljünk? — kérde Tamás Árontól; — minden felőlről körül van ám véve a ház! ...

— Ne búsuljon semmit, Tamás bá! Ugy kivíszem én innét kegyelmedet, hogy jobban se kell. Bodri ne! ... ide, ne! ...

— Jól van, fiam, jól van! — mondotta Tamás, az udvaron átsiető gőbé léptét követve; — tudom én, hogy nem vagy te olyan tapsifüles, mint a milyennek kinézel; hanem hát hadd hozzam ki a sárgámat.

— A sárgáját! ... Ahaha! ... No, még az kéne, hogy a kabalájával induljon egérlükba! — viszonozta Áron a földszinti üres szobák bejáratánál megállva nyugodtan, mint a ki vész közepett is tudja, hogy mi a teendője: engedelmeskedni a parancsolatnak, egyéb semmi!

— De ne komázz, öcsém! ... Valamiképpen csak módját ejthetők talán, hogy ez a szegény pára ne maradjon itt a tűz martalékául. — Arról hegedült Szent Dávid! Még gyakorlat is csak bajjal eblábolhatunk el innét. Annál bizony jobb lenne ahajj arról gondoskodni, hogy ha van valami kézben, tarisznyá-

ban vihető lábatlan marhájak kelmeknek, há hozzá el magával.

— Thü, teringettét! mi jut eszembe! — kiáltta fel Tamás.

És rohant fel a toronyszobába, a hol gazdája borszájki valának néhány száz arannyal, s Márkházi lovagi ruhacikkjeivel megtömve.

A hű cseléd nem gondolt avval, hogy feje fölött ropogva ég a ház, s az ajtókat bősülten üvöltő nép fészegeti, mely minden perczen beronthat és útját a visszatéréstől elvághatja.

Csak midőn a néma toronyszobában egyedül látta magát és egyszerre Áron szorongva hívó hangját hallá, vette észre, hogy nem a legokosabb dolgot követé el.

Gyorsan vállára kapta a borszákokat és rohant vissza. A tornác csak amugy dobörgött nagy sarkantyus csizmáinak zökögése alatt, kardja csillogva-csattogva verődött oldalához, sarkához és tarsolyához, s a zúgó nép vészkiáltásán remítőleg hangzott át a komondor mély hangú ugatása, mely mindegyre keserves vonításba ment át.

Szegény Tamás még csak most kezdé igazán érezni, hogy e házat, s benne mindnyájukat komoly veszély fenyegeti. Hát még midőn a lépcsőkhöz ért és a sűrűen szállongó tüzes perje-esőn át látta, hogy az utcái ajtó egyszerre recsegve, ropogva beszakad, s izmos férfiak toppannak be az udvarra!

Elveszve hitte magát. De az egymás hátán betóduló népség megpillantván őt csatlósi egyenruhájában, s a fekete borszákokkal vállán, ki tudja mit nem vélt föléje; elég az, hogy az őztön első parancsára a berontók ijedten fordultak vissza, s a csatlós használva e kedvező pillanatot, maga se tudá mikint, egyszerre lent termett a kőrisfa alatt, a melynek törzsénél azonban botorkázva feltérde rogyott.

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 162 dik számát.

Törvényes osztályt mint említém, csak a Székelyföldön tudok, s ott az Approbata kulcsa lön használva.

Hogy ezen fennebbi s-ban említett tétel a birtokos és birtokos közti előleges osztály mértékéről szól, onnan sejtem, mert a jobbágy s birtokos közti osztály kulcsa az összes birtokterületet állítja meg; s ha a kettő egyre vonatkoznak, az tiszta ellenmondás volna.

Hogy érthetőbb legyenek: én a közlegelőhezi jogigényben is három categoriát látok, mint az erdőkhöz.

Egyik, oly közbirtokosok közti köz- osztály, hol jobbágy nincsen.

Második, oly helységbeni osztály, hol csak földesurak s jobbágyok vannak.

Harmadik, oly helységben, hol van jobbágyos földbirtokos, jobbágytalan földbirtokos, és jobbágy.

Az első categoriáról a június 21-diki patens nem szól külön, hanem a 63-dik § szabályát analogiául lehet erre alkalmazni, s az urbéri törvényszék előtt egyezkedést kísérteni meg, melynek nem sikerülte esetében, a törvényszék döntené el a kérdést. Ily helyeken akár a júniusi patens szellemében az egyesek összes birtoka, akár az A. C. szerint az antiqua sessiók vétessenek fel a részesedés mértékéül, a különbség nem sokat tesz; s miután az A. Const. erről nem rendelkezett, sem más régi törvényeink, alkalmazható az újabb rendelet, bárha megjegyzem, miképp ily kérdésekben gyakorlatilag az A. Const. kulcsa volt alkalmazva 1848 előtt, mire Marosszéki példákkal szolgálhatnék.

A mi a második categoriát illeti, ott már semmi kérdés nincs. A jobbágy s földesur közti közlegelői osztályra nézve tisztán ki van mondva, hogy az az illetők összes birtokainak térje szerint, a jobbágyoknak külön tagban, a földesuraknak megint külön adatik ki, s minden esetre a legelőnek legalább $\frac{1}{4}$ része a földesuraké marad. De a harmadiknál áll el a kérdés, melyből csakis a 40-dik § német szövegének értelmezésével gázolhatni ki.

Itt ugyanis a jobbágytalan compossessor személye is előtérbe lépik, a milyen pedig szinte minden helységben található.

Az ilyen compossessor a legelőhöz földesuri joggal bír; mint nemes, mint ősföldbirtokos. És itt merül fel mindjárt azon kérdés, hogy már az ilyen birtokos kinek sorsát követi? a földesuraké-e, kiknek a legelő $\frac{1}{4}$ része mindenesetre biztosítva van? vagy pedig a jobbágyoké? kiknek, a legelő nagyobb vagy kisebb terjedelméhez képest, csak talányos részesedések lehet.

Én azt hiszem, hogy az ilyenekre vo-

natkozik az 1848 előtti gyakorlat mértéke.

1848 előtt ily helyen a legelőt legelőbb a birtokosok közt külön-külön, antiqua sessioik után, felosztották volna. Így a jobbágytalan kikapta volna részét kilencz szilvafás telke után, a földesur is külön kikapta volna jobbágy és curialis telke után, és aztán ezen részébe jutott tömegből elégitelt volna ki jobbágyait a szerint, a hány marhával szolgált. Így a részesedés tiszta és jogszerű lehet; s én azt hiszem, a 40. § mértéke ezt teszi.

Máskülönben a jobbágytalan compossessor okvetetlen károsodik; ha a jobbágyok tagjából kapja ki részét; ha pedig a földesurak tagjából kapja ki, akkor a földesurak károsodnak.

Megvalloim azonban, hogy mindezek megint csak hypothesisek, melyeket igen jó volna, ha a törvényhozás fejtené meg.

Dózsa D.

A gazdasági és ipar-kiállítás feltűnőbb tárgyai.

V.

Gyümölcsészeti osztály.

A bíráló bizottmány működésénél két vezérelvet követelt:

1. Miután a bírálata alá bocsátott főszám alatti osztályba három külön és magába is önálló osztályt lehetett megkülönböztetni, u. m. a szőlő-, gyümölcs és kertterményosztályt, a főjutalmak odaítélésében azon tisztelt versenyzőknek adta az első- és második díjakat, kiknek több osztálybeli tárgyai legjelesebbeknek ítéltettek.

2. A hazánkban csak most ébredő ipar és verseny buzdítása egyik kitűzött célja lévén a tárlatnak, a bírálói tárgyak kitűnő előnyei mellett az is tekintetbe vétele, ha a beküldött termék jelesebb mivolta független és történetes körülménynek, vagy éppen a beküldő okzerű szorgalmának köszönő-e előnyösségét? az okzerű művelés által elért értékesség s jelesség a magas fokú jutalom odaítélésében eldöntő indoknak ismertetik.

Ezen elvek alapján, miután a szőlő és gyümölcsosztályba megjelent küldemények közt két hazánkfa által kiállított legbecsesb honi és külföldi szőlőcsoportot, s mindenik részéről ismét honi és külföldi legjelesebb fajú gyümölcsgyűjtemény összesen legérdekesebbnek s egyszersmind olyan- nak ítéltetett, a mely a szakértés, okzerű szorgalom, a jobbra s tökéletesre törekvés bélégeit egyesítve magába, a főjutalmakat ezen osztály részétől mit se kétkedett nekik ítélni oda.

Gál János és Mike Sándor hazánkfaia szőlőszeti körüli huzamos és közhasznú törekvéseiktől országsszerte ismeretesek, főleg Gál János ur, szőlő és borsgazdászata nemzetgazdasági tekintetben ez iparág kedvező kilátással biztató új epocháját kezd meg hazánk egyik leggazdagabb borvidékén. Válogatott szőlőfajáiban a szakértő, s okzerű szőlőszet kellett felismerni. Éppen ezért a rendelkezésünk alá bocsátott egyetlen ezüst érmet ezen tisztelt hazánkfiának oda ítélni kötelességünknek s örömünknek ismertük.

Mike Sándornak szinte jeles szőlő és gyümölcskiállító, ezüst érmet érdemes voltának kifejezése mellett egy bronzéremmel kívánta bíráló bizottmányunk a szak- körüli buzgó igyekezetét s haladásait megjutalmazni.

A gyümölcsészeti kitűnőleg gazdag osztály koronáját, fénypontját dr. Encz és Siebenfreund urak becses küldeményei képezték. Mindenik érdemes hazánkfa, a gazdasági választmány nevében történt felhívásnak testvéries készséggel engedve 100—100 válogatott fajú szebbnél szebb, jónál jobb gyümölccsel jelent meg tárlatunkon, s választékos csoportjaival országosan elismert pomológiai gazdagságának oly képét állította ki, mely a látogató közönségnek a tárlat egész folyama alatt a legkedvesebb élvezetet, bíráló bizottmányunk s a gyümölcsészeti barátainak tanulmányozására s nézeteik kitisztítására a legtrikább alkalmat szolgáltatva.

Bíráló bizottmány teljes méltánylatának s hazafi közzévetének nyilvánítása mellett, a gazdasági egyetemet véli felkérőnek, hogy azon becses küldeményekért érdemes küldőknek hazafi buzgóságú, s a tárgyak értékének is megfelelő jutalmat méltóztassék szavazni.

(Folytatjuk.)

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS

Konstantinápoly, dec. 3-án. — Ma szép idő lévén, kiindultam egy kis sétára a nap kiki-lövelő sugarainál melegeit magam, s elmélázni Stambul csudatait, s egyszerű kiki-lövelő, melyben annyi mozgalom, s oly változékony, oly vonzó képek tűnnek fel, hogy az ember napokig elnézhetné, a nélkül, hogy megunná magát. A Galatáról Stambulba átvészelt hid a legkedvezőbb sétáló-helyem, midőn a nyár elteltével faluról a hideg hekergeti az embereket az unalmas piszkos városba, ott látni a világot minden részéből hajókat, ott hallani a világot minden ősmert, és ősmertelen nyelveit, ott látni a népöltözöket legfestőbb

keverékét; tehát szokásom szerint ma is ott sétáltam, néhány óráig elnéztem a a sikoltozó vészmadarak ezreit, melyek felszedik örömvölteket között azt, mit az ember eldobnak, s kilopják a tengerből, tündöklő kristálypalotájokból a szegény halakat, s egymást üzve, messze elrepülnek a légtérbe, én sokáig néztem vadjátékát ezen szárnyasoknak, s elszomorodtam, midőn mindenütt, még itt is láttam az elnyomatást, s egynek a más általi üldözését s felfalását; tehát mindenütt, még a természetben is az emberek jogtalanságán elszomorodott lélek csak elnyomatást, csak egynek egy másik érdekeiérti feláldozását látni, ily szomorú eszmékkel foglalkozva átmentem a hidon, s az ott levő Jeni-Dsami téren egy nagy néptömeg között átfurva magam, egyszer csak egy felakasztott emberrel találtam magam szembe néhány lépéssnyire, ki egy rögtönzött, s alig 7 láb magas akasztófa függőtt iszonyuan eltorzított arczeval, iszonyodva léptem vissza, s tudakolódva értesültem, hogy Stambul különböző térein három más ily felakasztás történt, s hogy azok nagyobb részt horvát és kefaloniai gonosztevők, gyilkosok, kikről az illető kövésegek levevén pártolásukat, a török igazságnak átadtak, mely őket a többi gyilkosok rettenésére (kiktől nyüzsgő Stambul) őket felhuzatta.

Tegnapelőtt Reshid pasha látogatást tett az angol és az osztrák követnél; az elsőre nézve ez egy bucsu-látogatás volt.

A stambuli hivatalos Journal de Constantinople csak ennyit mond Redcliff elmenteléről: lord Stratford Redcliff angol követ már egy és fél év óta bírván kormányt engedményét a honába visszatérésre, készületeket tesz ezen engedményt felhasználni, s visszatérni Angliába, ott családi ügyeit rendezendő, de távolléte nem tartand tovább 3—4 hónapnál; azt hiszik, hogy a lord e hét végén fog elutazni.

Ezen biztosítás dacára is senki se hiszi, hogy lord Stratford több Stambulba visszatér mint követ; mindenki elmentelét úgy értelmezi, mint azt én mult levetemben leírtam, de ne legyünk jósek, majd az idő megmutatandja, hogy a stambuli lapnak-e vagy a közvéleménynek volt igaza; addig is áldjon hadur, kívánja Bakalium.

Háromszék, dec. 8-kán 1857. *) Gyönyörű szép őszi napjaink téli színt öltöttek magokra.

Vetéseink a remény édes zöldével ke-

*) Háromszék egyik tekintélyes fia, kinek jeles tollából ezen levelet vesszük, egyszerűs- smind ígéretet tön, hazánk ezen szép vidékének kebelbeli viszonyait folytonos figyelemmel kíséri a lapokban. Szerk.

— Ne féljen kend semmit! — kiáltá Áron mellette teremve, s hátán a mentét hatalmas megmarkolva, egyszerre talpraállította, mint egy dülő lisztes zékot: — utánam! ... szökünk ... parancsot kaptam már. ...

S egy pillanat alatt eltűntek a földszinti, nagy, üres, kongó szobákban.

— Ki jön velem utánuk? — kiáltá büszkén Csukat Menyus az udvarra tödlő tömeg közl, mely ülvölve, káromkodva csüdlő háta megé.

— Én is, én is! — kiálták többen.

De senki se volt hajlandó moztanni, s maga a fegyverkovács is, a ki vitői móróról kezdett kijózanodni, nem nagy kedvet érzett vakmerőségének további bizonyítványait adni.

A sebesen harapózó lángok az ódon zsin- delyfedél első részét egészen elborították volt, s különben is, bármennyire elragadtatni engedek magokat a gyűlölet, boszu- és rablás- vágy által, mely mindnyájuk eszt elvevé, midőn most arról volt szó, hogy ez elátkozott házba betegyék lábukat, visszahozzák az egy- től-egyig, s e lehiggasztó érzés pillanat alatt eloszlát vad mórórakat. A megfontolás nem- csak babonás félelmet öntött szívköbe, hanem megszólaltani hagya azon józanabb szózatot is, a mely törvénytelen, sőt embertelen tett elkö- vetésével vádoltá őket, s nem volt egy köztök, a ki okos és becsületes felhívásra örömet ne sietett volna azon lángok oltására, a melyek- nek első fellobbanását vad örömköltással és új- jongva üdvözlelték.

Azonban már késő volt.

A pusztító elem utját többé nem lehetett gátolni. Hasztalan lett volna minden kísérelt, még akkor is ha, habozás helyett, rögtön ol- táshoz fogtak volna. Némán és megütözve néz- tek össze, s egyik se bámulá, egyik se irigylé- többé a fegyverkovács nyomora dicsőségét, a

melyért mindnyájukat szomorú felelősség érte- te nyoma, jóllehet abban csak semleges rés- zök vala.

Tegyük meg hozzá, hogy e pillanatban az utczán tolongó nép zúgása is egyszerre elhalt, mintha csak kettévágták volna; aztán felhang- zott az ijedelmes kiáltás:

— Saphira! ... Saphira! ... az udvari darabontok! ... jönnek a darabontok!

S nem fogunk csodálkozni, hogy Csukat Menyus egy pillanat alatt egyedül találá magát a Zetelaki doktor Boneza Ábrahám uram ropog- va és susorogva égő házának udvarán, a hol egyszerre börtönben érzé magát, a melyből csak a bitófához vezet út.

(Folytatjuk.)

IRODALMI LEVELEK.

III.

(Folytatás.)

Nemde igazam volt, midőn tacitusi szigort emlegettem? De hát nem jobb-e azon elmarad- dott s köznapi magavitalásoknál, melyekkel Jankovich M. akarta Verbőczyt, az igazság fé- nyébe helyeztetni, "azon gúnyok ellenében, melyekkel Istvánfi illeti, Tudom. Gyűjt. 1829. év-folyamában közölve Verancsics szavait a Zá- polya körletuoka haláláról? S általán van-e jobb a tacitusi szigornál, ha az igaz, méltányos és okadatolt?

Ugy hiszem, bizonyos tekintetben (a meny- nyihen itt inkább Verancsics az íróról van szó) kiegészítő része lesz e cikknek az, me- lyet ugyancsak Szalay a következők fölül szá- mára „János király és a diplomácia“ ezim alatt dolgozott.

A Szemle második cikke: Legújabb áf- rikai utazók. III. Sogel utazása. Hun-

falvy Jánostól. A két első bévezető ezikk után most Sogel utazásának részletes leírását vessz- zük. De hát valóban nem érdekelne hennünket Afrika? s csupán azért, mert semmi összeköt- tetésünk vele? Vegyük csak a Szemle feladatát: a tudományok eredményeit akarja adni kel- lemes, élvezhető modorban. Sogel Afrikáról sok újat ír, s ezeket Hunfalvy kellemes és élvezhető formában mutatja be. Was willst du mehr? A földism minden mévelt országban rendszeresen üzetik. ... Miért lenne nálunk an- nak egyik vagy másik része kizárva?

A következő ezikk, Kemény regénye, csak folytatás. Ex unge leonem! Nem fogok csalód- ni, ha kezdete után is a nemes báró legjobb munkái közé sorozom ... azzal pedig nagyon sok van mondva.

Van-e közöleték valaki, a ki megfedeke- zett volna Brassai bácsiról? Csak olyan fiatal, mint midőn utolszor volt Erdélyben ... nem őshajait értem, hanem lelket és munkáit. Én nem értek a zenéhez ex professo, csak gyönyör- ködöm: de Brassai bácsi jelentéseit a hangver- senyekről oly érdeklő olvasom, mintha azokon jelen lettem volna. A természettudományok se keyerem, bármennyire bámulom is a termé- szet nagyszerűségét, de midőn azt Brassai bá- csi tolmácsolja, az elragad, p. o. a Szemleben közölt cikke: „A tenger mint a termé- szettan tárgya“ nem egyéb, mint a „tudo- mány igazi (ezt az író egész jelentésében vedd) népszerűsítése. Olvasatja magát mint akárme- lyik regény, s mire az ember a cikk végéhez ért, azt veszi észre, hogy fontos természettani kérdéssel van tisztában.

A politikai szemlében Kemény közli az in- diai lázadást s India történetét. A nemes báró nem egy feuletonista könnyűsége, hanem egy történetíró komolyságával tekint végig az eseményeken.

Az irodalmi szemle bévezető soraiban szer- kesztő a historiára különös tekintetet ígér. Ez- után Szalay ismerteti Kurtortól II. Ferdinánd történetét; Csengery maga három munkát: Lut- her életét Worzleytől, Washington életét W. Irvingtől s Daschkoff hercegnő memoireit. — gt — pedig Petőfi fordítását Kertbenyől. Bi- zony, a ki ilyen emberek által ajánlott munká- kat vásárol meg, nem fog belevesztetni. A fü- zetet beárja India és népei ismertetése, magya- rázatul Peterman térképéhez.

S ezzel én is bezárom leveletem, e vállalat- ról, melyet bizonyan első rangú hely illet meg irodalmi rovatunkban.

Szilágyi Sándor. *)

(Vége.)

ADOMÁK.

Egy nő, kit atyja meglátogatott, panaszlá, hogy nincs pénzök, még pedig férje jeletében. Kitérje imig ezáfoltt meg: Hiszen te jól tud- dól, feleség, hogy nekünk egy pár okör- re kellene 400 forint, — a fiunk a kollegyom- ba 110 frt, — a leánykák számára 40 forint; mind ez összesen 550 frt — 550 frt pedig pénz, még pedig szép pénz; hogy mondhatod tehát, hogy nincs pénzünk: az ember gondolja, mit beszél!

A napokban Uzonban vásár volt, hol egy dühös eb több egyént megcsüfolt. A csendörök rálvöldezték; érték, nem érték? Ők tudják. De egy hivatalajki parancs a helyszínen felszaba- dítá őket minden szabadon szétjáró ebek ellen fellépni. Volt aztán kutyahajhászat!

*) Kérem az olvasót, hogy második levelem végén „nap“ sajtó helyett olvasson német sajtót. Sz.

cségtetők, melyek kevéssel ez előtt az el-sárgult, lehullott falombok, a letarolt kopár mezők és rétek mellett a szemnek oly meglepően kedves látványt nyújtottak, halotti fehér lepellel, hóval vannak takarva; csend van mindenütt a nagy természetben, a madarak elhallgattak dallamaikkal, csak a szél zúg, az orkán dühög, a hó hull, az év végéhez siet és az egyszerű falusi ember, távol a nagyvilág zajától egyszerű igénytelenségében kandallója tüze mellett elnyelgeti föl fáradt tagjait, elmereng a múltba, ama fényes múltba, mikor neki szebb s jobb napjai voltak, kétes reménnyel, monhatni, szorongással néz a sötét jövő elébe.

A tél nagy városban az élvek s gyönyörű kora. Nagy városban színház, estélyek, koncertek sat. mind megannyi örömet nyújtanak. Falun a tél más jelleggel bír, itt a városi élvezetek nagy száma ismeretlen, itt a természet magányában, ama szerény falusi lakokban télen át egyhangulag, kevés változatossággal folynak le a napok, főleg a hosszú esték és még is a falusi emberre a tél nagy fontossága. A tél, az év azon része, midőn nem lévén mezei munkákkal elfoglalva, csendes lakunkban még egyszer átfuthatjuk gondolatunkban amaz üdvös eszméket, melyeket az év lefolyta alatt édes hazánk nevezetesebb egyéniségeitől halottunk s a kikelettel termő földre ültetjük ama hasznos magokat, melyek csaknem valamennyi számában a napisajtónak gazdaságunk felvirágoztatására céloznak; röviden, tél falun egészen a gondolkodás kora.

Nyáron át, midőn a hajnal bíbora s a lenyugvó nap alkonya egyformán mezei munkák között talál, kevés időnk marad fenn a mondott eszmék valószínűségéhez járulni; de télen át meg nem bocsátható bünt követne el az, ki elmulasztaná az esztendőnek e részében ama kötelességet teljesíteni, mit már említettünk.

A szorgalmas gazda télen szerzi be amaz eszközöket, melyeket a kikelettel gazdasága folytatására használ; a szorgalmas gazda télen már megteszi az előmunkákat a közelgő tavaszra farag, épít, készít sat. És így az ekezarván túl is hasznos szolgálatait tehetünk magunknak utódainknak, ha főleg ez időben, midőn szobánkra vagyunk szorítva, átlapozzuk még egyszer az évből megjelent gazdasági munkákat, s hírlapokat és azokat a gyakorlati tere vinni megkísértjük.

Ily lelkes eszmék szállhattak meg közelebből b. Sz. S., ki mint léczfalvi birtokos, birtokos-társait hatóságai engedélyvel Léczfalvára összehitta s lelkesült szavakban megperditette az egyedüli áldást hozó tagosításnak behozatálát.

Akadnak többen, kik kezdetben az ellen szavaztak, de később a nemesbáró, úgy több jelen volt birtokos társai, elvarráti lelkesítő szavai, buzdításai oda birták a gyűlés tagjait kettőnek kivételével: hogy a tagosítást elfogadják s aláírják.

Midőn a léczfalviak ez első lépését a tagosítás megkezdésére ezzel örömmel üdvözlők, sütkért s kitartást kívánnak elkezdett művek végrehajtására! Istennek áldása legyen velők, s kölcsönös egyetértés vezesse őket amaz uton előre, hol csak egyedül jólét s felvirágoztatása gazdaságunknak vár reánk.

Háromszéken már a második példa, hogy tagosítanak. Elsők, kezdők, az utatörők a derék szentkatolnaiak voltak, hol már a mérnöki felvételek megtörténtek.

„Előre, mindig csak előre háromszéki rokonim!” Előre, e legyen jelszavunk, tagosítsunk mielőbb földünket, határinkat, ne várjuk be, hogy kényszerítve legyünk arra.

Tagosítás nélkül csak nyomor, inség s örökös szegénységben éltek, — tagosítással meg lesz közelítve az anyagi jólét küszöbe, szorgalom és iparral pedig el lesz érve gazdaságunk felvirágoztatása, valódi boldog korunk, és az utókor, a halás utókor áldani fogja még emlékeket is.!!

E sorok írásakor veszem amaz örömdetes hírt, még hogy Várhegyen is a tagosítással mozognak, oh ha mindnyáján tagosítani tudnók birtokunkat.

Vajha a gondviselés megadná amaz

örömnapot érnem, melyen elmondhatnók, hogy édes hazánk legszebb vidékén, akies szép Háromszéken mindenütt tagosítanak! minő öröm, minő boldogság várna reánk, minő élvezet utaznók át ekkor mint egy szép virágos kertet Erdély legszebb vidékét.

Kedves dolgok vélünk még tenni a K. K. olvasóink annak megemléztével, hogy gróf Mikes Benedek krasznai Margit-gyára újból felépült és pedig most díszesebben, nagyobbban, két kemenczével, hol a munkások a nemes gróf személyes felügyelete alatt nagy eréllyel és széperedménnyel folynak.

Ez üveggyár első e honban, de bátran kiállja a versenyt Csehország bármely üveggyárával. Szerencsések voltunk egy rakitárt megtekinteni s a finom készítésű tiszta üvegek mi kívánni valót se hagyunk hátra. — E gyár szép jövőnek néz elébe.

Hunárkay.

KOLOZSVÁRI NAPLO

* Városunk polgárait megmentendő a katonatartás terhével, a n. tanács elhatározta volna a katonai lakanyát megnagyobbítani. Mondják, hogy az e célra szükséges 200,000 pft kölcsönnek a m. kormánytól leendő kieszikölésére az előleges lépések már meg is tételtek.

— (Figyelmeztetés az „első magyar általános biztosítás” ügyében.) Örömmel értesültünk, hogy az első magyar általános biztosítás alapszabályai legfelsőbb helyen megerősítve, a társulat e napokban megkezdte működését. Azonban egy újon alakulandó társulat szervezése nagy elővigyázatot, sok munkát kíván; és ha az ügynőkök kijelölése az utazó megbízottak által történik, az úgy káros hasznát szenvedhetne. Különösen vidéki ügynőkök gondos megválasztása, kikről függ nagy részben a vállalat szerencsés eredménye, első teendője leendő a társulatnak. Eddig mintegy 300-an jelentették magokat az igazgatóságnál, kik közt legtöbb a kereskedő. Kivánatos lenne azonban, hogy ügynőkökül oly osztályokból is ajánlkozzanak férfiak, melyek a köznéppel közvetlen érintkezésben állnak. Főleg a községi jegyzőket, gazdaszetteket, földbirtokosokat, gyógyszerészeket figyelmeztetjük, közülük azokat, kik magokban az ügynőkre erőt és akaratot éreznék, ezennel föl szólítjuk: siessenek ajánlkozásukat egyenesen az „első magyar általános biztosítás” igazgató-ságához Pestre címezve, mielőbb beküldeni. A kezelés nem lesz nehéz és bonyolódott, mert minden világos utasítás és minta után történik; fődolgoz az ügy körüli pontosság, buzgalom és becsületesség. Fáradsági díj, mint tudjuk, az ügynőkök a befizetett tűz elleni biztosítási summákból 10, a jégverési biztosítások után 5 százalékot huznak. — A biztosítási ügynek általános elterjedése, mind az egyes kárvallottakra, mind az egész országra nézve ohajlandó lévén, alaposan reméljük, hogy jelen figyelmeztetésünk következtében a társulat igazgató-sága nemcsak a képzett tetteket minden vidéken, minden osztályból oly ügynőköket választani, kik a közös jó cél teljes erejükből előmozdítandják. Úgy vagyunk értesülve, hogy a részvények után járandó 20%-től befizetés iránt, a részvény-aláírókhoz fölhívás fog intézteni.

* Dr. Lenhossekről, a kolozsvári sebészeti akadémia tanáráról, egy jeles értekezés következtében, a mely főleg az idegrendszerre vonatkozik, majdnem minden külföldi lap kitüntetőleg szól. Nagy figyelmet öltöztetnek beconzanti praeparatumaik, melyek közül többet a brit múzeum vett meg.

* Filtsch szebeni kiadónál a napokban jelent meg: „Oesterreichische Vaterlandskunde mit besonderer Rücksicht auf das Kronland Siebenbürgen.” Az erdélyi népiszkolák használatára írta egy tapasztalt tanító, németül: „Schulmann.”

* Minden protestáns örömmel és részvétellel veendi a hírt, hogy a „Protestáns egyházi és iskolai lapok” kiadására az engedély megnyerett. E lap dr. Ballagi Mór szerkesztése mellett január 1-ső napján okvetellen megindul.

— A Delibáb közlebbi (50-ik) száma, összes előfizetőinek (szám szerint 1434) névsorát hozza, kiknek nevében tette a derék szerkesztő erdélyi múzeumunk részére fényesalapítványt. E névsorból látjuk, hogy Erdély hőigyei mily fényes részt vesznek a napi irodalom gyarapításában.

* Beküldött szerkesztőségünkhez: a „Magyar Nyelvészeti” III-dik évfolyamának 2-k. füzeté. Szerkeszti Hunfalvy Pál. 87—166 lap. Tartalma: Mátyás Flórián hasonlító nyelvtudománybeli működései (Hunfalvy P.); Szófejtések (Hunfalvy P.); A bíbós egytagú szók tulajdonsága (N. N.); A román nyelv ismertetése (Fekete János); Iskolai tudósítványok; Lehet-

Thukydidesz gymnasiumi olvasmány (Agricola); Sz. Bruno levele II. Henrik császárhoz; A magyar nép talányai (Philofennus).

* A Hírnak egy „marosvásárhelyi elegy-belegy” című közleménye végén közölve van a vásárhelyi kádárcéh alapszabályainak 22-dik pontja 1633-ból, mely így hangzik: „Az mely Kádár Legény az Czehba béall, az elsőben megmátkásodgyék és esztendőallat menyegzőjét véghez vidgye; mert nótelen legényt az Czehba nem tarthatnak. Ha esztendeig házasságát végben nem viszi, tehát ismég újfolag kell megadni az Czehnak minden igazságát, toties quoties elmulattya.”

* Az élelész Proudhon új munkát szándékozik kiadni, a melynek címe: „A tizenkilencedik század Istene” lenne. (Valószínűleg a PÉNZ érthető ez alól.) Párisban tartanak tőle, hogy e szabadon írt könyvet lefoglalják.

Nemzeti színház. (*) Dec. 16-dikán: Rablóvezér, gr. Ráday Gedeon által kitűzött 40 aranyra pályázott, eredeti vigjáték, 2 felvonásban, írta Feleki Miklós. — Bizony, bizony nem csodálkozunk azon, hogy ez a „Rablóvezér” nem tudta elkaparítani a pályadíjt; mert ugyanis nagyon gyenge az ő compactiója arra, hogy oly merész vállalkozásra sikerrel adhassa fejét. Hiszen szegényke alig tud állani a lábán, s igazán csudálkozunk a bírának, hogy ily pelyhes állu finakot is engedtek a homokrakilépni. Uram fia! még mihez nem fogott ez a gyerkőc. Buzogányt mert emelni a crinoline, a volanok, zepperli-polka, sat. ellen. Ily kényes napikérdésekhez szólni, már magában merész vállalat, komolyan szólva: e vigjáték egészen véve csak alig tűrhető kísérlet, a melyet azonban, kárpót-lásul, az ismert, jeles, 1 felvonásos, de azért cselekvényekben is amannál sokkal gazdagabb francia vigjáték, a „Tiszabáti libácska” követett. Láng Boldizsárné Agnes szerepét finomul és sok bájjal adta. Zabfalvit Láng B. helyett Szadimári képviselte, s a cserének csak orvondhelének, mert ez ifjú színész hasonló szerepekben, kétség kívül, magasán áll az igazgató felett, jöllehet nem ártana, ha több önmérsék-lést tanusítva.

Dec. 17-kén: Falura kell mennie, vigj. 3 felv. írták Bayard és Vayle. Kielégítő előadás.

KÜLFÖLD.

— Redcliff lordnak elutazásán a porta nem igen örövend: ő a diplomatiának Nestora Istambulban 1806 óta működik ottan. Sajátlag Anglia miniszterét kell benne látui, a ki inkább önefeje mint Londonból vett parancs szerint cselekszik. Ha utasításában valami nincs inye szerint, visszaküldi e kura megjegyzéssel: azt ti nem értitek; ha lord Clarendon tovább is megmarad saját nézete mellett, akkor az öreg ur a portához megyen, mondván: így hangzanak az én utasításaim, miből a nagyvezir tudja azonnal, hogy a nemes lord csak kénytelen úgy szólni, de egészen más a nézete. S azért nem is igen sietett a nagyvezir az ily utasításokban kifejezett nézeteknek szót fogadni, s későbbi értekezleteknél rendszerint ki is világolt, hogy lord Redcliffől más tanács került. Az angol kormány aligha merné őt örökre visszahívni; a parlamentben rettenetes ellen válnék belőle. Hanem a legény már öreg, s a köszvény bántja. Neje s leányai már elutaztak Stambulból. Az angol követ elutazási szabadsága 4 havig tartand.

— A Szajna, Alsó Elzasz és egyéb megyékben szükségessé vált választások majd csak az újév után tartatnak meg, mivel addig a pénzválságban észrevehető javulás, s a kedélyekben nevezetes megnyugvás várható.

Azonban a radikálok már is erősen készülnek, hogy újra egyesült erővel szállhassanak szembe a kormánnyal, számítván főleg a pénzválságra, mely a munkában általános fennakadás idéz elő, és sok munkást foszt meg kenyérétől, a kik aztán munka nélkül ácsorogván künn, a demokrata ügynőköknek éppen jó alkalmuk van rájuk hatni. A kormány viszont azon működik, hogy az ellenzék a jelöltek kitűzésénél meg hasonlíjak.

— A francia közönség — írják egy porosz lapnak — a „Presse” elleni erőszaktevében egygyel több jelét látja annak, hogy a császárság a korábbi biztonság érzetével többé nem bír. A külpolitika sehogys se akar előre haladni, — azon varázslat, mintha minden lehető dolgokra nézve Párisban volna a kezdemény

és végeldöntés, — elenyészett. A párisi választások s több nyilvános helyen történt fölleplezések nem kevéssé rendítették meg azon véleményt is, mintha az egész épület illetlenül a népakaratot nyugodnék. Igaz, hogy a kereskedelmi válság mostanig még egész súlyával nem érte Franciaországot; azonban néhány gyárt itt is bezárnak, — sok munkás marad itt is kenyér nélkül, a börzejáték, mely darabig a politikai izgalmat pótolja, sovány tápon teng, egy szóval még alkalmasint korán volt kikiáltani az aranyidőt. Innen van azon módnélküli érzékenykedés minden kísérlet ellen, mely a kormányi sajtó által az állapotokra vetett csaloéka leplet föllebbenteni akarná. A „Presse” egyébiránt Napoleon híg tetemes részvényei által meglehetősen a dynastiához volna kötve, s a kormány ügyesen használva, belőle kényelmes közönyt nevelhetett volna magának, mely az ő érdekeit annál inkább előmozdítja vala, mivel ez az ellenzék jelszava által fogott volna történni. E helyett neki mennek, s agyonütnek mindent, mi nem a kormánysajtóhoz tartozik.

— Saint-Marc Girardin híres tanár felolvasásai megkezdésekor a tanulói ifjuság magának egy kis ellenzék demonstratióra vett szabadságot, a mennyiben az előadás azon részét, mely a polgárság — a császársággal ki nem békült osztály — dicséretét foglalja magában, élénken megtáplolta.

— A „Presse” elleni rendszabályával a császári kormány, mint látszik, a közvélemény helyeslésével nem igen találkozott. A politikai világ nem tudja megfogni, hogyan hagyhatta a nevezett kormány melatás nélkül a fennálló sajtótörvényt vagyis inkább rendelés ellen felhordott kifogásokat, azon sajtótörvény ellen, mely szerint a közigazgatásnak tetszésétől függ valamely lapot felfüggeszteni, ha az 30, 40 vagy több év lefolyása alatt éppen úgy mint egy évben három megintést kapott, ámbár senki se tagadja, hogy ezen rendszabály jogalapja a logicába szintugy mint az igazságra ütökzik. A „D. Allg. Z.” szerint a császár maga nyilatkozott volna a lap elítélésé mellett, minden mellette való szószólást visszautasítván.

— Egy dec. 6-án este kiosztott értesítés tudatja a „Presse” előfizetőivel, hogy azok a lap újra megjelenésekor a mostani kényszerített megszünésért kárpótlandók lesznek; szorgosan iparkodnak különösen a felfüggesztés által kenyerüket vesztett munkásoknak segítségükre lenni, s állapotukat téllenség ideje alatt biztosítani.

— Ujabb afrikai hírek szerint, a francia kísérletek következtében, a rab szolga-kereskedés az afrikai partokon nagyon élénkülni kezd. Egy brit hajó 4 rab-szolga-szállító hajót fogott el, s egy 5-diket visszakergetett a partokra, a hol 350 feketének adta vissza szabadságát, míg ugyanazon hajón 150 megfutamta vagy más-ként elveszett. Az angolok, mint látjuk, becsületesen öröködnék. De végre a francia kormánynál is erőlyesen kell fellépni az angol miniszteriumnak.

— Azon hírt, hogy Törökország csak azon föltét alatt ad engedélyt a szuezi csatornára, ha Anglia Perim szigetét visszaadja, Bécsből alaptalannak jelentik. A porta csak angol befolyás következtében volt a terv ellen, de bizonyosan mellette lesz, mihelyt Londonban e vízi út iránt táplált régi előítéletek teljesen megszűnnek. A mi Perim et illeti, bármit is mondtak a párisi, s brüsseli lapok, török részről soha se tettek komoly lépéseket a brit kabinetnél, már csak azért se, mert a fényes kapunak e régebben lakatlan, s figyelemre nem vett szigetre nézve jogezime nincs. Perim, ha már általában nem tekintjük senkiének, még leginkább a szohali parton uralkodó maszkatei imámé volna. A szigetet a britek általi megerősítése mindaddig, míg a tengeri államok hatalmi állása teljesen átalakítva nem lesz, a Suez és Peluzium közti vízi közlekedés létesítésének mulhatatlan föltétele.

— Varsóból írják, hogy a lengyel társadalom minden rétegében az oroszok

elleni gyűlöletet egy ennél sokkal hatalmasabb indulat, a németek elleni gyűlölet, kezd felváltani, a melyért, tekintve az ottani sajtócensurát, úgy látszik, felsőbb helyeken neheztelnek. A napi sajtónak Németország és a németek elleni támadása legközvetlenebbül természetesen az országban lakók ellen van intézve. De nemcsak a sajtóban, hanem a magán és nyilvános gyűlékezetekben is mind hatalmasabban kezd nyilatkozni a németiség iránti ellenszenv, úgy hogy olykor-olykor erősebb összekocczanásokat se lehet ki-kerülni. Igaz, hogy nagy részben magának tulajdoníthatja ez állapotját a Lengyelországban lakó német, kinek méltán vetik szemére, hogy az országba vándorolván, ott vendégi szevességgel fogadtatik, s többnyire nagy vagyont szerez; de hálátlan módra a nép iránt nem érez rokonszenvet, s általán soha se mulaszt el egy alkalmat is, hogy gyanaszt az országot és nemzetet sárral dobálja, szokásait, nyelvét gunygyal illesse, s általán magában az országban benlakó ellenséges tömeget képezzon.

— Strogonoff Odesszában egy cikket közöl, a melynek célja egy valódi orosz-francia szövetség szükségességét mulgatni. A ciklikirő nem kevesebbet akar, mint az egész európai szárazföldnek a celta és szláv faj közötti felosztását; a német hadd menjen Isten hírével Amerikába, s teremtsen újra az új világot. Az izlamot Azsiába kell vissza-

kergetni. A lengyeleket a szelleműs író az Amur partjaira akarja telepíteni, China éjszakkéleti határán, mert ők nem tisztá szlávok, s aztán mint hivi a katolika vallásnak, nem vegyithetők össze a görög egyházat tartó államokkal!!

UJ POSTA

— Az Indiából érkezett tudósítások mind azt mutatják ugyan, hogy az angoloknak learatandó gabonájuk még igen sok munkába kerül; azonban korántse annak okot oly vigasztalan kitalásokra, mint bizonyos részről hinni szeretik.

— A keletindiai kormány sürgőnyt vett, mely Bombayból nov. 17-ig terjedő híreket hoz; Campbell nov. 3-dikán megérkezett volt Canpurba, s nov. 9-kén 5000 emberrel lépte át a Gangeszt, hogy Luckrőh menjen. Greathead ezredes hasonló erejű és élelemmel gazdagon ellátott dandára már okt. 31-kén Grant tbnok parancsnoksága alatt kiindult volt Canpurból, s Alumbagh felé vette útját, hol seregét egyesíteni akará a Campellével Luckrő fölmentésére. Canpur és Futtighur közt Pouell ezredes 500 emberével megtámadta a dinapuri lázadókat, de elesett. Azonban a lázadók megverettek. Sangorban és Dzsambulpurban még folyvást igen nyugtalanító volt az állapot. A felkelők megtámadták Mehipurt. A malvai contingenssel egyesültek volt. Azonban teljesen szétverettek.

— Legújabb Londonba érkezett hivatalos jelentés szerint Campbell távirat Lord Canningnak, hogy Lucknó, hová ő 7000 emberrel indul, biztonságban van. A tartalékkal Canpurban álló Windham tbnk erősítéseket várt. Greathead akadálytalanul ért Alumbaghba, hol 5000 emberét Campbell hadtestével egyesítendő.

— Az angol parlament dec. 12-n elnapolta magát.

— A belgiumi szabadelvű pártgyűzelmé a conservatívek felett fényesebb, mint a vérmesebb reményűek is képzelték. A jelen szabadelvű kabinet 70 szavazati többséggel bírand 38 szavazat ellenében, míg az előbbi klerikális kabinet többsége csak 64 volt 44 ellen. Ez eredményben a király és miniszterium léptei a legfényesebb elégtételt és igazolást nyerték.

— A szabadelvűség ügyének emelkedése Európa több országában a francia kormánynak se enged almot. A császártikos engedelmevel eshetik csupán, hogy Girardin Emil most nyílt sisakkal lép fel az általa alakítandó „alkotmányos ellenzék” ügyében. A „Courrier de Paris”-ban állítja az ügyes journalist, „hogy a császár nem utasítja vissza a szabadságot; ő megengedi azt.” Ez elég oly ellenzéknek alakítására, mely azon nézetben van, hogy a dec. 2-ki éjenlet épület elég erős az ígért szabadságnak megírására sat.

Hir szerint Girardin a „Courrier de Paris”-t megvette — s a párisi utóválasz-

tások alkalmával jelöltül akar föllépni. Lamoriciére tbnokról szintén hírlak, hogy ő is jelöltül lépend fel azon kerületben, melynek Cavaignac volt a választottja.

— Minden pillanatban várják a török kormány rendeletét, mely a dunai fejedelemségek divánait cioslatja. Úgy látszik, hogy ezen lépés iránt értekeztek egymással a hatalmak sürgönyök által, s mindnyájan meggyeztek a teendő lépésben. Azután a hely színén megjelent bizottmány el fogja készíteni jelentését a congressushoz; ennek összeülése idejéről azonban még mindeddig semmi bizonyos hírsincs.

— A spanyol kir. herczeg a sz. keresztységben részesült; politikai vétségeiért közboosárat hirdettett ki.

Sajtóhírek. 161-ik szám 652. lap 3-ik has. 32-dik sorában színör h. olv. szinfor. A göttingai levéltben philophusok h. o. philosophusok; nagyóti üveggek h. o. nagyító üveggel. A m. madarasi levéltben: illő egyházok h. o. álló egyházak. Begyűlt hívek h. o. begyűlt hívek. Asz. somlyói levéltben vásosba h. o. városba. A Kolozsvári Naplóban szekersti h. szerkeszti. A KoszFerenz beszédében tly h. o. tly, szegyenitő nevünkre h. o. nemünkre.

Bécsi börze. december 15-dikén. Erd. urhéri papir 77. Magyar urbéri papir 78. Nemzeti kölesön 83. Arany darabja 4 fr. 59 kr. Ezüst 8 3/4 fr.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A brassó-megyei cs. k. törv. szék f. é. nov. 13-ról 6853 sz. a. csődöt hirdet közhalmi kereskedő Lukácsfi Kristóf összes vagyonára. A követelések beadandók oda 1858 febr. 24-éig,

tömeggondozó ügyvéd Dr. Grünwald vagy helyettes Conrad ellen.

A brassó-megyei cs. k. törv. szék f. é. nov. 24-ről 6983 sz. a. csődöt hirdet brassai csizmadia Pfaff Károly összes vagyonára. A követelések beadandók 1858 febr. 10-éig, tömeggondozó ügyvéd Mayer vagy helyettes Dr. Márton ellen.

A szebeni cs. k. főtörvényszék f. é. novemb.

30-ról 5550 sz. a. csődöt hirdet megyesi kereskedő Schwarz Károly összes vagyonára. A követelések beadandók 1858 febr. 26-kaig, tömeggondozó ügyvéd Morscher Károly vagy helyettes Sebest Mihály ellen.

A kolozsvár megyei cs. k. törv. szék f. é. nov. 28-ról 10.867 sz. a. tudatja, hogy Sinczki László elfoglalt 58 számú házat Kolozsvárra timár utcában, Iezig Ferencz kérelmire, 1858

január 2-kán és 30-kán d. e. 10-ker az ottani törv. szék iródnában köz-árverésen eladják

A b.-hunyadi cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. nov. 26-ról 186 sz. a. felhívja, bóró Kemény Lajost ellene a m.-gy. monostori ref. egyháznak levő 110 eftnak a kincstár számára lefűtása iránt indított kereset védelmire. Részire kirendelt ügyvéd Nagy Imre Dván.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(317) M. 6887. — 1857.

Hirdetmény.

A helyi mlgos cs. kir. kerületi hivatalnak folyó hó 8-ról 10.466—1857. szám alatti hátratos rendelete mellett leküldött, december 1-ről 9884 — 1857. szám alatti magas helytartó 8-10.

tósági elnökség rendelete következtében, ezennel köz tudomásra hozatik, hogy a Mainz városa és szövetségi várbán löpor fellobbanása által történt szerencsétlen esemény következtében a mainzi kárvalottak felségelésére, e városon már elintézt általános jótékony adomány-gy. jteéseken kívül máit napról számítva a tanács elnökségénél is fogadtatnak el e célra segédpénzek, rendeltetések helyére leendő juttatás végett.

A kolozsvári tanácsból, dec. 14-kén 1857.

(312) (3—6)

Bányay Károly

KERESKEDÉSÉBE KOLOZSVÁROTT

ujjonnan érkeztek a legszebb

KARÁCSONI ÉS UJ-ÉVI

ajándékok,

valóságos gyári árban vásárolható ott, az ez st érdem-díjjal jutalmazott Görgényi merített papir, s a cs. kir. szabad. Orláthi és Felsőkercezi papir-gyármányok mindenféle író és rajz eszközök, jo Moderateur lámpák nagy választásban s meglepő olcsó porcellán edények, asztali theázó és mosdó terítékek, finom theák, rum, czukor, kávé, bel és külföldi desert és pezsgő borok s minden fűszer-némük; — melyekről valamint magyar ugy német szövegű árjegyzékek kívánatra a vidékre is megküldetnek ingyen. Minden megrendeltek pontosan elküldi a feun jelelt kereskedés.

(313) (3—3)

Haszonbéri hirdetés,

mely szerint hirdetőtétik, hogy b. Bányay Zsigmond urnak K. Fejérvár mellett eső Galdtói birtoka, a Behaj praediummal együtt 1358 24-dik ápriltistől kezdve négy évre haszonbérbe adandó. A birtok mennyiségét, s feltételeket lehet látni, s iránta egyezkedni Tövisen t. Arkosi Lajos ügyvéd urral, ugy Kolozsvárott a tulajdonossal.

(318) (2—3)

Jószág-eladás és haszonbérbe keresés.

Egy nagy jószág N.-Szeben és Károly-Fejérvár között közel, a Maroshoz és a nagy-utóhoz, örök áron eladó.

Szintén az érintett vidéken, vagy fennebb is a Maros és Küküllő tércin egy nagy 2—4 ezer frltig rugó bérterekű jószág, az itteni némeli avagy angol móda bérrendszer szerint haszonbérbe kerestetik.

Mindkét esetre nézve értekezhetni Koloz. vártil, Óvár 230 számú háznál

CSULAK DÁNIEL

országos ügyvédnél.

(320) (1—4)

A trieszti cs. kir. szab. Riunione adriatica di sicurtá alólirt főügynökségének van szerencséje a n. é. közönséggel tudatni, miképp fel van hatalmazva:

1. Biztosításokat tűz és villám ellen, az az oly ingó és ingatlan tárgyakra, melyek a tűz általi veszélynek vannak kitéve u. m.

Lakó-gazdasági és gyári-épületekre, az azokban levő bútortálat; árucikkies-raktárookra, gabonára, mind szalmában a szabadban vagy csűrben, mind kiscélpelve továbbá szénára és minden más marha-eledel gyűjteményekre sat.

2. Biztosításokat utazó vagyonra vízen vagy szárazon.

3. Ugy szintén jégverés ellen minden gabonanevekre, kereskedelmi növényekre és szőlőre, az azonnali és teljesértékbeni kártérítés kötelezettsége mellett.

4. Biztosításokat az ember életére, pénzre, egekke, nyugdíjakra és házassági adományokra a legolcsóbb díj-tételek mellett, — fogadni el.

Szabályok, díjlajstromok és biztosítási kérvények, az alólirt főügynökség iródnájában ingyen kaphatók, a hol mindenféle, a biztosítási ügyet érdeklő felvilágosítás is készséggel megadatik:

a kolozsvári főügynökségtől,

Wokál János.

Íróda bel. monost. utca 178 sz.

(270) (10—12)

A legújabbban feltalált és egy cs. k. szabadalommal kiténtetett

Padozat-fényesítési máz

fő raktára van

BARABÁS KÁROLY özvegye fűszer-kereskedésében.

1. E máz azon tulajdonsággal bír, hogy nemcsak kemény vagy is talaj, hanempuha deszkából készített padozatra is egyformán használható sat

(307)

Valódi stiriai fűnedv

mellbelegek számára.

Kapható Kolozsvárról KOZÁK EDUARD-nál.

E valódi stiriai növénynedv egyedüli készítője, gráci gyógyyszerész Purgleitner J. figyelmezteti a t. cz. közönséget, hogy azt ne téveszse össze, a kereskedésben ugyanazon név alatt előző más gyármányokkal

E valódi stiriai fűnedvet árulják fehér üvegből készült palackokban, melyek felül kúposan vékonyulnak és ónkupakkal vannak gondosan bedugaszolva. Mind az. vegen, mind pedig a kupakon rajta van e bélyeg: „Apotheke zum Hirschen in Gratz” és e bet k „JPA,” azon kiv. az üvegre ragasztott jegyen a készítő neve van aláírva.

PURGLEITNER JÓZSEF készítő.

Raktáram olozsvárról, KOZÁK EDUARD „Katona” című fűszerkereskedésében.

(321) (1—2)

Figyelemre méltó!

Alólirt bátor vagyok a kolozsvári gőz-malomba készült király lisztet szépségéért és jutányosságáért, az ünnepekre a t. cz. közönségnek ajánlani

Gőz-malmi liszték árai pengő pénzben.

100 font kupa.

M O Király liszt . 40 frt. 20 kr. 12 kr.

15 — Egész zsákkal 10 frt. —

M I. Mont . 7 frt. 30 kr. 8 kr.

M II. Mont . 6 frt. 30 kr. 7 kr.

Zsemle . 5 frt. 30 kr. 6 kr.

Kenyér . 4 frt. 30 kr. —

Dereze . 4 frt. 30 kr. —

Korpa . 1 frt. 12 kr. —

POPINI FERDINÁND.

(249) (7—7)

Prohászki és Társa Londonból.

Lakásukat Kolozsvárra tévén át, ajánlják legdivatosabb készítményeiket, minők: Legújabb divatu boárok 2 főt 10-ig. Victorinek 3 főt 12-ig. Mántillak 30 főtől 60-ig. Minden rendű

Muffok 3 főtől 60-ig. Itt még nem látott Afrikai bőrből kész lt Muffok 10 főtől 12-ig. Biber férfi mellények 22 főtől 30 ig. Biber sapkák 10 főtől 12-ig. Vízitől átnem átható tengeri kutya kabátok 36 főtől 45-ig. Biber kesztyűk, lábkosarak 5-főtől 8-ig. Különbféle férfi kabátok 25 főtől 110-ig. Minden alaku bundák 32 főtől 120-ig. És mindenemű bőrok nagyobb mennyiségben.

A vásárló delnök és uraságok fenczimzett kereskedésünkben tehetik zives megrendeléseiket. Vidékről jövő megrendelések a meghatározott ár megküldése mellett pontosan teljesíttetnek.

Mindenféle szűcs portékák kitisztíttatnak, megújítatnak vagy becséréltetnek a legutányosabb áron.

(291) (6—6)

LENTNERFÉLE —

TYUKSZEM—tapasz kapható Wolff J. gyógyszertárbán Kolozsvárról és Wolff G. gyógyszertárbán Tordán. Három darab 12 kr. pp. — Tizenkét darab utasítással 42 kr. pp.